

ŠANAGKS

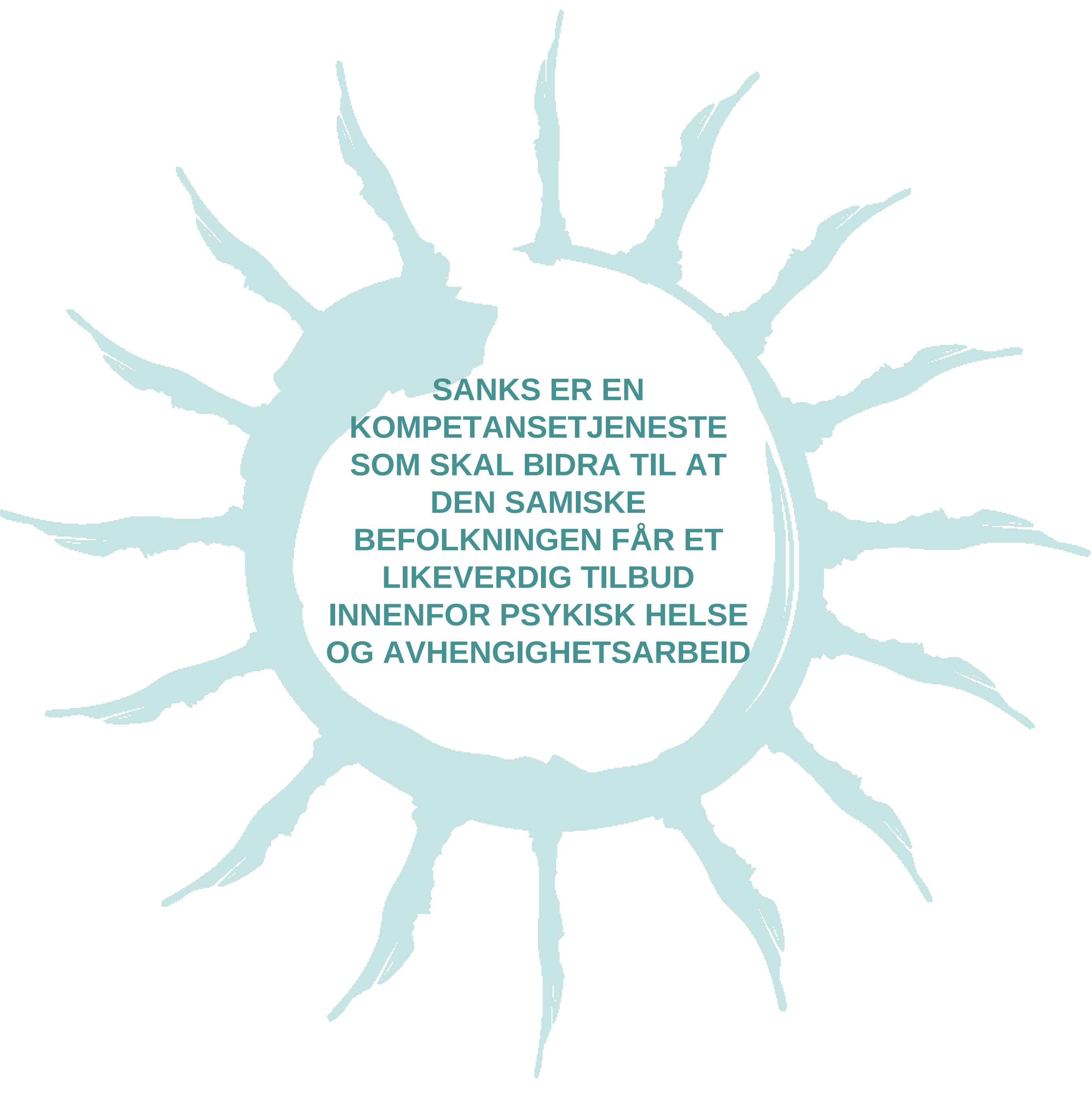

Saemien nasjonaale maahtodienesje -
psykiske healsoevaarjelimmie jïh geeruvevoete

Samisk nasjonal kompetansetjeneste -
psykisk helsevern og rus

Sami Norwegian National Advisory Unit -
Mental Health and Substance Use

SANKS

SANKS ER EN
KOMPETANSETJENESTE
SOM SKAL BIDRA TIL AT
DEN SAMISKE
BEFOLKNINGEN FÅR ET
LIKEVERDIG TILBUD
INNENFOR PSYKISK HELSE
OG AVHENGIGHETSARBEID

NASJONAALE BARKOEDÅEHKIE

Nasjonaale barkoedåehkie

Nasjonaale barkoedåehkie salkehtimmiem jïh bãehtjierdimmiem maanide, noeride jïh geerve almetjidie sjïerehealsoedïenesjisnie faalehte. Goh bielie SANKS:este mijjen lea nasjonaale dïedte saemien årroji åvteste. Nasjonaale barkoedåehkie kontovresijjeh gellene lehkesne åtna goh Oslove, Plaassja, Tråante, Håbmere, Romsa, Guovdageaidnu jïh Kárášjohka.

Mijjeh salkehtimmiem jïh bãehtjierdimmiem fallehtibie daej tsagkesi åvteste:

- Ektiedimmie, relasjovne jïh ektiespiele
- Fearadimmiesturremh
- Sturremh darjoemistie jïh tsåatskelesvoeteste
- Evtiedimmiesturreme
- Traavmah, asve, depresjovne jïh noerhkemevaejviah
- Persovnelesvoetesturremh
- Psykosedåeriesmoerh
- Byöpmedimssturremh

Mijjeh abpe bãehtjierdimmiem sjïhteladtebe gusnie kultuvre, gïele jïh haalveme Leah Jangesne. Vuesiehtimmie bãehtjierdæmman sjugniehtåvva dåakteren, psykologen, maanavaarjelimmiedïenesjen baaktoe. Mijjeh aaj kultuvresjïhtedamme bihkedimmiem jïh ööhpehtimmiem faagealmetjidie jïh ööhpehtimmieinstitusjovnide faalehtibie gosse gyhtjelasse dan biïre båata.

Nasjonalt team

Nasjonalt team tilbyr utredning og behandling til barn, unge og voksne i spesialisthelsetjenesten. Som en del av SANKS har vi et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen. Nasjonalt team har kontorer i Oslo, Røros, Trondheim, Hamarøy, Tromsø, Kautokeino og Karasjok.

Vi tilbyr utredning og behandling for følgende vansker:

- Tilknytning, relasjon og samspill
- Atferdsforstyrrelser
- Forstyrrelse av aktivitet og oppmerksomhet
- Utviklingsforstyrrelse
- Traumer, angst, depresjon og tvangslidelser
- Personlighetsforstyrrelser
- Psykoseproblematikk
- Spiseforstyrrelser

All behandling tilrettelegges individuelt med fokus på kultur, språk og mestring.

Henvvisning skjer via lege, psykolog, barneverntjenesten.

Vi tilbyr også kulturtilpasset veiledning og undervisning til fagfolk og utdanningsinstitusjoner ved forespørsel.

National team

The National Team (NT) provides assessment and treatment to children, youths and adults at the Specialist Health Service unit. NT, as a part of SANKS, has a national-level responsibility for the Sami population. NT has offices in Oslo, Røros, Trondheim, Hamarøy, Tromsø, Kautokeino and Karasjok.

NT provides assessment and treatment of the following problems:

- Sense of connection, relationship and interaction with others
- Behavioral disorders
- Attention/Activity deficit disorders
- Developmental disorders
- Trauma, anxiety, depression and obsessive-compulsive disorders
- Personality disorders
- Psychosis disorders
- Eating disorders

Every treatment is individually arranged with a focus on culture, language and coping.

Referral is made by doctors, psychologists or The Child Welfare Services. In addition, upon request, NT offers culturally appropriate guidance and instructions to professionals and educational institutions.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

MAANA- JIĦ NOEREPSYKIATRIJEN POLIKLINIHKE

Maana- jiĥ noerepsykiatrijen poliklinihke

Mijjieg salkehtimmiem jiĥ bāehtjierdimmiem faalehtibie maanide jiĥ noeride gaskem 0 – 18 jaepieh. Goh bielie SANKS:ste mijjen lea nasjonaale dīedte saemien āroji āvteste, jiĥ sjīere dīedte dāastoehtimmietjielti āvteste: Guovdageaidnu, Karasjohka, Porsanger, Lebesby, Gamvik, Deatnu jiĥ Unjárga.

Mijjieg bāehtjierdimmiem tsagkesi āvteste vedtebe goh:

- Ektiedimmie, relasjovne jiĥ ektiespiēle
- Fearadimmie mij geerve jiĥ ij leah iemie
- Sturreme darjoemistie jiĥ tsāatskelesvoeteste
- Fer sōōjmes jallh rovnege evtiedimmie
- Hājnoesvoete, isolasjovne, depresjovne jiĥ āssjaldahkh aemieluesemen biĵre
- Sikne jiĥ aggresjovne
- Bāajhtoeh ātnoe ruvsemehtijste
- Byōpmedimssturremh
- Asve

Mijjen slīedte- jiĥ smaavemaanabarkoedāehkie salkehtimmiem jiĥ bāehtjierdimmiem vadta maanide gaskem 0-6 jaepieh, jiĥ biĥkedimmiem jiĥ konsultasjovnem healsoeskiemtjesājhteridie. Mīnnije barkoedāehkie lea rāajvarimmie BUP Karasjohken jiĥ Glrkonjargan nuelesne, jiĥ dāārje jiĥ lihke laavenjostoe BUP:ine āenebe boelhkine skiemtjiĵe- jiĥ fuelhkīeaaamhtesisnie mah lihkebe dāarjoehtimmie jiĥ/jallh biĥkedimmiem krieveh gosse leah salkehtimmesne jiĥ bāehtjierdimmesneBUP:sne. Vuesiehtimmien gaavhtan; individuelle guhkīebasse viehkīe maanide jiĥ noeride, biĥkedimmie hīejmesne, maanagiertesne, skuvlesne jiĥ maanan voengesne jiĥ jeatjah. Maana tjuara vuesiehtimmiem utnedh BUP:se juktie maehtedh vuesiehtimmiem mīnnije barkoedāahkan āadtjodh. Vuesiehtimmie sjugniehtāvva dāakteren, psykologen jallh maanavaarjelimmien baaktoe.

Voestesnjeptjīefaalenasse:

BUP, SANKS soptsestallehm faalehte maanide jiĥ noeride tjoejen/guvvien jiĥ tellefovnen tjirrh. Gāarede 2-3 jāarhkesoptsestallehm āadtjodh, bielelen vuesiehtimmiem dāaktaristie daarpesjidh.

Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

Vi tilbyr utredning og behandling* til barn og unge mellom 0 og 18 år. Som en del av SANKS har vi et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen, og et særskilt ansvar for opptakskommunene: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Lebesby, Gamvik, Tana og Nesseby.

Vi gir behandling for vansker slik som:

- Tilknytning, relasjon og samspill
- Problematisk eller avvikende atferd
- Forstyrrelse av aktivitet og oppmerksomhet
- Forsinket eller påfallende utvikling
- Tristhet, isolasjon, depresjon og selvmordstanker
- Sinne og aggresjon
- Rusmiddelmisbruk
- Spiseforstyrrelser
- Angst

Vårt sped- og småbarnsteam gir utredning og behandling til barn mellom 0-6 år, samt veiledning og konsultasjon til helsesykepleiere.

Ambulant team er et tiltak under BUP Karasjok og Kirkenes, og bistår og samarbeider tett med BUP i kortere perioder i pasient- og familierettede saker som krever tettere oppfølging og/eller veiledning når de er inne til utredning og behandling i BUP. Eksempelvis; individuell oppfølging av barn og unge, veiledning i hjemmet, barnehage, skole og i barnets nærmiljø for øvrig. Barnet må være henvist BUP for å kunne henvises til ambulant team.

Henvising skjer via lege, psykolog eller barnevernet.

Lavterskeltilbud:

BUP, SANKS tilbyr samtaler for barn og unge via lyd/bilde og telefon. Det er mulighet for 2-3 oppfølgingssamtaler, uten henvising fra lege.

Child and Adolescent Psychiatric Outpatient Clinic

We provide services for children and adolescents between the ages 0 to 18. SANKS has a national responsibility for the Sámi population, and a special responsibility for the municipalities: Karasjok, Kautokeino, Porsanger, Tana, Nesseby, Lebesby and Gamvik.

BUP provides services for children and adolescents with problems such as:

- Attachment and relationship issues
- Problematic or aberrant behaviour
- Attention deficit disorder and hyperactivity
- Delayed or atypical development
- Sadness/isolation/depression suicidal thoughts
- Anger/aggression issues
- Substance abuse
- Eating disorders
- Anxiety

BUP has a separate team for infants and small children (age 0-6 years) that offer assessment and treatment of infants and small children as well as guidance and consultation for public health nurses.

The Ambulatory Team is a unit under Child and Adolescent Psychiatric Outpatient Clinic (BUP) Karasjok and Kirkenes. The Team assists and collaborates closely with BUP for a shorter period for patient- and familyoriented cases that require closer follow-up and / or guidance, when they are for checkups and treatment in BUP. Examples are; following up children and youths individually, guidance at home, kindergarten, school and in the immediate environment the child lives in. The child has to be referred by BUP, so that the child can be referred to The Ambulatory Team. Referrals must be obtained by a physician, psychologist or Child Welfare Services (CWS).

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

FUELHKIEEKTIEVOETE

Fuelhkieektievoete

Mijjeh salkehtimmiem j̄ih b̄ahtjierdimmiem* maanide j̄ih fuelhkide faalehtibie gusnie tsagkesh ektiespielen j̄ih gaskesadtemen b̄ijre. Faalenasse sjȳohtehke gosse poliklinihkeles r̄aajvarimmieh eah leah vaajteles jarkelimmim vadteme, j̄ih v̄aajnoe daerpies l̄ihkebe d̄aarjoehthimmine. Goh bielie SANKS:ste mijjen lea nasjonaale d̄iedte saemien ārroji āvteste.

B̄ahtjierdimmieārromem sj̄iehtedibie fiereguhten fualhkan l̄ihke laavenjostosne eejhtegigujmie. Fuelhkiej j̄ijtsh goerkese, daajroe, kultuvre j̄ih d̄aajrethimmieh leah jarngesne b̄ahtjierdimmesne. Goh bielie terapijelaajroste fuelhkie b̄ööresāvva Miehtjieterapijese, akte tuvre ālkone miehtjesne mij ryōhkoe golme biejjieh gusnie haalveme j̄ih positijve d̄aajresh leah jarngesne.

Fuelhkieh j̄ijtsh ḡaetine ārroeh j̄ih d̄iedtem utnieh j̄ijtse ḡaetieguntien āvteste. Mijjen lea j̄ijtse skuvle maanide mah leah skuvleaaltarisnie. Eejhtegh lierehtimmiebeetnegh (skiemtjiebievnese) āadtjoeh mearan desnie ārroeh. Ārrome vaasa njieljie v̄āhkoeh.

Vuesiehtimmie b̄ahtjierdæmman dorjesāvva sj̄ierehealsoed̄ienesjen baaktoe (BUP) r̄aāresjimmesne eejhtegigujmie.

Familieenheten

Vi tilbyr utredning og behandling* til barn og familier der det er vansker knyttet til samspill og kommunikasjon. Tilbudet er aktuelt når polikliniske tiltak ikke har ført til ønsket endring, og tettere oppfølging anses som nødvendig. Som en del av SANKS har vi et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen.

Behandlingsoppholdet tilpasses den enkelte familie i nært samarbeid med foreldrene.

Familienes egen forståelse, kunnskap, kultur og erfaringer er sentral i behandlingen. Som en del av terapiforløpet inviteres familien på Meahcceterapiija, en tredagers utmarkstur med fokus på mestring og positive opplevelser.

Familiene bor i egne leiligheter med egen husholdning. Vi har egen skole for barn i skolepliktig alder. Foreldre får opplæringspenger (sykemelding) under oppholdet.

Oppholdet er på fire uker.

Henvvisning gjøres via spesialisthelsetjenesten (BUP) i samråd med foreldrene.

The Family Unit

We provide services for families experiencing difficulties with family interaction and communication. The service is provided when BUP outpatient measures have not resulted in the desired changes and a period of more intensive work with family relationships is considered necessary. As a part of SANKS we have a national responsibility for the Sámi population.

The treatment plan is, in cooperation with the parents, adapted to each individual family. Their understanding, knowledge, culture and experience is central to the therapy. As part of the treatment, families are invited to participate in Meahcceterapiija, a three-day treatment stay out in the nature.

The treatment period has a duration of four weeks. The unit can accommodate two families at the time and has its own school for children of school-age. Each family has their own self-catering apartment, and stay free of charge. Working parents receive training allowance/sick pay during their stay.

The referral must be provided by the local child and adolescent psychiatric outpatient clinic (BUP), in consultation with the parents.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter)

NOEREPSYKIATRIJEN EKTIEVOETE

Noerepsykiatrijen ektievoete

UPA lea dygnfaalenasse noeride gaskem 13-18 jaepieh psykiske tsagkesigujmie. Mijjiej salkehtimmiem jñh bñehtjierdimmiem* faalehtibie gamte suerkien sisnjelen psykiske vaejvije. Ektievoete lea bielie SANKS:este jñh nasjonaale dñedtem saemien årrojì åvteste åtna.

UPA bñehtjierdimmiem tsagkesi åvteste vadta goh:

- Asve jñh depresjovne
- Noerhkemevaejvieh
- Jijtjeskaareme
- Aemieluesemedåeriesmoerh
- Psykosh jñh bipolaare vaejvieh
- Evtiedimmiesturremh
- Ruvse

Byjrese- jñh individualterapije lea jarngesne bñehtjierdimmesne jñh lea saemien gielese jñh kultuvrese sjiehtedamme.

Viesehtimmesne ektievoete laavenjostoe noeri fuelhkine, skuvline, hñejmetjieltine jñh dejnie mij bñehtjierdæmman vuesiehtamme.

Sjierehealsoedienesje skiemtjiijh vuesehte elektijve/soejkesjamme sijsebiejiemidie. UPA maahta aaj subakutte sijsebiejemh dåastodh.

Ungdomspsykiatrisk enhet

UPA er et døgntilbud for ungdom mellom 13-18 år med psykiske vansker. Vi tilbyr utredning og behandling* innenfor et bredt spekter av psykiske lidelser. Enheten er en del av SANKS og har et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen.

UPA gir behandling for vansker slik som:

- Angst og depresjon
- Tvangslidelser
- Selvskading
- Selvmordsproblematikk
- Psykoser og bipolare tilstander
- Utviklingsforstyrrelser
- Rus

Miljø- og individualterapi er sentralt i behandlingen og er tilpasset samisk språk og kultur.

Under oppholdet samarbeider enheten med ungdommens familie, skole, hjemkommune og henviser.

Pasienter henvises fra spesialisthelsetjenesten til elektiv/planlagt innleggelse. UPA kan også ta imot subakutte innleggelser.

The Adolescents psychiatric Unit

UPA is an inpatient unit for adolescents, ages 13 to 18 with mental health issues. We provide examinations/assessment and treatment within a wide range of mental disorders. The unit is a part of SANKS and we have a national responsibility for the Sámi population.

UPA offers services to adolescents with problems such as:

- Anxiety and depression
- Obsessive-compulsive disorders
- Self harm
- Suicidal behaviour/ideation
- Psychoses and bipolar disorders
- Developmental disorders
- Substance abuse

Milieu- and individual therapy are important to the treatment and is adapted to the Sámi language and culture.

During the patient's stay, the unit cooperates closely with the family, the school, the local community and those who submit the referral.

A specialist healthcare service must refer patients to elective/planned admission. UPA can also submit subacute admissions.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

DÅARESTHFAAGELES SJÏERE BÅEHTJIERDIMMIE RUVSE- JÏH JEAROHKEVOETSESNE

Dåaresthfaageles sjïere båehtjierdimmie ruvse- jÏh jearohkevoetesne

TSB poliklinihke lea faalenasse almetjidie ruvse- jallh jeatjah jearohkevoetedåeriesmoerigujmie. Maahta aaj skïemtjiji fuelhkïeh jÏh lÏhke almetjÏh ektievoetese vuesiehtidh. TSB sjïere dïedtem åtna tjïelti åvteste Gaske-Finnmarhkesne jÏh Luvlie Finnmarhkesne, jÏh goh bielie SANKS:ste mijjen lea nasjonaale dïedte saemien årroji åvteste.

Dåaresthfaageles sjïere båehtjierdimmie ruvseste jÏh jearohkevoeteste (TSB) salkehtimmiem jÏh båehtjierdimmiem faalehte ruvse- jÏh jearohkevoeteste geerve almetjidie bijjelen 18 jaepieh.

Jearohkevoete maahta dan bijre årrodh:

- Ruvsemehtieh goh alkohovle, luhpehts narkotijkamehtieh, jÏh daalhkesne A- jÏh B, mejtie lea uhpehtslaakan reebleme jallh bääjhtoehlaakan åtnasuvvieh resepten mietie dåaktarijstie.
- Spïelejearohkevoete
- Jeatjah sårhts jearohkevoete

TSB poliklinihke lea biejjiefaalenasse. Vuesiehtimmiem biejjiefaalenassese dorjesåvva dåakteren, psykologen, NAV:en, ruvsekonsulenten/ sosijaalekonsulenten jÏh maanavaarjelimmien baaktoe, jÏh aaj sjïerehealsoedïenesjen jÏh faangkegåetiedïenesjen baaktoe.

Vuesiehtimmiem seedtesåvva diekie; Vuarjasjimmiebarkoedåehkie Ruvse, Finnmaarhkeskiemtjegåetie HG.F.

Tverrfaglig spesialisertbehandling i rus- og avhengighet

TSB poliklinikk er et tilbud for personer med rus- eller annen avhengighetsproblematikk. Familier og pårørende til pasienter kan også henvises til enheten. TSB har et særskilt ansvar for kommunene i Midt-Finnmark og ØstFinnmark, og som en del av SANKS har vi et nasjonalt ansvar for samisk befolkning.

Tverrfaglig spesialisert behandling av rus og avhengighet (TSB) tilbyr utredning og behandling av rus- og avhengighet til voksne over 18 år.

Avhengigheten kan være i forhold til:

- Rusmidler som alkohol, illegale narkotiske substanser, samt legemidler i gruppe A- og B, som enten er anskaffet illegalt, eller som brukes feil på resept fra leger.
- Spillavhengighet
- Andre typer avhengighet

TSB poliklinikk er et dag tilbud. Henvisning skjer via lege, psykolog, NAV, ruskonsulent/sosialkonsulent og via barnevern, samt via spesialisthelsetjenesten og fengselstjenesten.

Henvisningen sendes:Vurderingsteamet Rus, Finnmarkssykehuset HF.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

Interdisciplinary specialized substance abuse treatment

TSB outpatient clinic is a treatment unit for the people with substance abuse or other addictions. Patient's family members can also be referred to TSB. TSB has a specific responsibility for municipalities in Central- and EastFinnmark. In addition, as a part of SANKS, TSB has a responsibility for the Sami population at a national level. Interdisciplinary Specialized Substance Abuse Treatment (TSB) offers substance abuse/addiction assessment and treatment to the adults over 18 years old.

Addiction includes:

- Drugs such as alcohol, illegal narcotics as well as medicines in groups A and B, which are either illegally obtained or incorrect use of prescription from doctors.
- Gambling addiction
- Other types of addiction

TSB outpatient clinic is a day hospital. Referrals are made through doctor, psychologist, the Norwegian Labour and Welfare Administration (NAV), Substance Abuse Counselor / Social Counselor, The Child Welfare Services, as well as the Specialist Health Service and the Correctional Service.

The referral is sent to: The substance-use assessment team, Finnmark Hospital.

GEEVREPSYKIATRIJEN POLIKLINIHKE

Geevrepseykiatrijen poliklinihke

Mijjeh salkehtimmiem j'ih b'aehtjierdimmiem* geerve almetjidie faalehtibie. Goh bielie SANKS:este VPP nasjonaale d'iedten atna saemien arroji avteste, j'ih sjiere d'iedtem daastoehtimmietjielti avteste; Guovdageaidnu, Karasjohke, Porsanger, Lebesby j'ih Gamvik. Daesnie skiemtjiidie salkehte Nasjonaale njoelkedassi mietie, dan mænngan mijjeh skiemtjiininie ektine b'aehtjierdimmiesoejkesjen bi're seamadibie.

Mijjeh b'aehtjierdimmiem tsagkesi avteste vedtebe goh:

- Traavmah, asve, depresjovne j'ih noerhkemevaejvieh
- Byöpmedimssturremh
- Persovnelesvoetesturremh
- Psykosedåeriesmoerh
- Ruvsedåeriesmoerh j'ih jeatjah saarhts jearohkevoetedåeriesmoerh

Abpe b'aehtjierdimmiem individuelle sjihteladta, gusnie gi'ele, kultuvre j'ih haalveme Leah Jarngesne.

Vuesiehtimmie b'aehtjierdæmman sjugniehtavva daakteren jallh psykologen baaktoe.

Voksenpsykiatrisk poliklinikk

Vi tilbyr utredning og behandling* til voksne. Som en del av SANKS har VPP et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen, og et særskilt ansvar for opptakskommunene: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Lebesby og Gamvik. Her utredes pasienter etter Nasjonale retningslinjer, deretter blir vi i samarbeid med pasienten enig om en behandlingplan.

Vi gir behandling for vansker slik som:

- Traumer, angst, depresjon og tvangslidelser
- Spiseforstyrrelser
- Personlighetsforstyrrelser
- Psykoseproblemer
- Rusproblemer og andre former for avhengighetsproblematikk

All behandling tilrettelegges individuelt med fokus på språk, kultur og mestring.

Henvisning skjer via lege eller psykolog.

Adult Psychiatric Outpatient Clinic

The Adult Psychiatric outpatient clinic (VPP) provides treatment for adults. As a part of SANKS VPP has a national responsibility for the Sámi population and a special responsibility the municipalities: Karasjok, Kautokeino, Porsanger, Lebesby and Gamvik. Patients are examined according to national guidelines, then, in partnership with the patient we agree on a treatment plan.

VPP provides services for adults who may be experiencing:

- Trauma, anxiety, depression and obsessive compulsive disorders
- Eating disorders
- Personality disorders
- Psychotic disorders
- Substance abuse and other forms of addiction

Treatment are adjusted individually with focus on language, culture and coping skills.

Referral must be obtained by a physician or a psychologist.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

DYGNEEKTIEVOETE - JEAROHKEVOETE

Dygneektievoete- jearohkevoete

Mijjeh libie dygneektievoete mij salkehtimmiem j̄ih b̄ahtjierdimmiem* faalehtibie geerve almetjidie ruvse- j̄ih jearohkevoeted̄aeriesmoerigujmie. Goh bielie SANKS:este mijjen lea nasjonaale d̄iedte saemien ārroji āvteste, b̄ahtjierdimmie j̄ijtjevyļehke. Mijjen aaj sk̄iemtjijh mah bysvehtsem t̄jirrehtieh institusjovnesne, Bysvehtstjirrehtimmielaaken § 12 mietie

Mijjeh b̄ahtjierdimmiem vedtebe ruvsej̄ih jearohkevoeted̄aeriesmoeri sisnjelen goh:

- Alkohol
- Narkotijka
- B̄ādtjah
- B̄āajhtoeh plaantegeātnoe
- Sp̄ielejearohkevoete

Byjreseterapije mij ātnasāvva kultuvresenstijve perspektijvem feerhmie. Abpe b̄ahtjierdimmiem sj̄iehteladta dovne fiereguhtese j̄ih d̄āehkesne gusnie skreejrije soptsestallemem, kognitijve terapijem, fysisk darjomh j̄ih haalvemem jarngesne utnieh.

Vuesiehtimmiem sjugniehtāvva d̄āakteren, NAV:en, ruvsekonsulenten, maanavaarjelimmien, sj̄iere- j̄ih faangkegāetiehealsoedienesjen baaktoe.

Vuesiehtimmiem seedtesāvva: Vuarjasjimmiebarkoed̄āehkie Juvse Finnmaarkheskiemtjegāetie HG.

Døgnenheten - avhengighet

Vi er en døgnenhet som tilbyr utredning og behandling* til voksne med rus- og avhengighetsproblematikk. Som en del av SANKS har vi et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen.

Behandlingen er frivillig. Vi har også pasienter på § 12-soning.

Vi gir behandling innen rus- og avhengighetsproblematikk slik som:

- Alkohol
- Narkotika
- Medikamenter
- Blandingsmisbruk
- Spilleavhengighet

Miljøterapien som anvendes inkluderer et kultursensitivt perspektiv. All behandling tilrettelegges både individuelt og i gruppe med fokus på motiverende samtale, kognitiv terapi, fysisk aktivitet og mestring.

Henvisning skjer via lege, NAV, ruskonsulent, barnevern, spesialist- og fengselshelsetjenesten.

Henvisningen sendes:
Vurderingsteamet
Rus Finnmarkssykehuset HF.

Inpatient Unit -addiction

Inpatient Unit is for adult patients suffering from substance abuse or addiction disorders. As a part of SANKS, TSB has a national responsibility for the Sámi population.

Treatment is voluntary, however, we also have patients admitted on a Section 12 of the Execution of Sentences Act, "Execution of sentence in an institution".

We offer services to individuals with substance abuse, dependency and addiction disorders such as:

- Alcohol
- Substance
- Medication dependencies
- Combination addictions
- Gambling addictions

The milieu therapy treatment has emphasis on a culturally sensitive perspective. All treatments are organized both individual and in groups with focus on motivational techniques, cognitive therapy, physical activity and coping skills.

Referrals must be obtained from a physician, NAV (Norwegian Labour and Welfare Administration), substance abuse counsellors, child welfare services/ social services, specialist healthcare services, and prison health services.

Referrals must be sent to:
Vurderingsteamet Rus,
Finnmarkssykehuset HF.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

DYGNEEKTIEVOETE – PSYKISKE HEALSOE

Dygneektievoete-psykiske healsoe

Mijjieg salkehtimmiem jïh b  ehtjierdimmiem* faalehtibie geerve almetjidie. Goh bielie SANKS:ste dygneektievoete nasjonaale d  edtem   tna saemien   rroji   vteste, jïh sj  iere d  edtem d  astoehtimmietjielti   vteste, Guovdageaidnu, Karasjohka, Porsanger, Lebesby jïh Gamvik.

Mijjieg b  ehtjierdimmiem vedtebe tsagkesi   vteste goh:

- Asvevaejviah
- Depresjovnh
- Persovnelesvoetesturremh
- Psykosh
- Jearohkevoeted  eriesmoerh

B  ehtjierdimmie vaasa gaskem 1-4 v  hkoeh, men sj  iere vuarjasjimmieh dorjesuvvieh mearan b  ehtjierdimmesne.

Byjreseterapije mij   tnas  vva kultuvresensitivje perspektijvem feerhmie.

Abpe b  ehtjierdimmiem sj  iehteladta dovne fiereguhtese jïh d  ehkesne gusnie g  ielem, kultuvrem, fysiske darjomh jïh haalvemem d  ehkesne   tna.

Vuesiehtimmie sjugnieht  vva d  akteren jallh psykologen tj  irrh.

Døgnenheten- psykisk helse

Vi tilbyr utredning og behandling* til voksne. Som en del av SANKS har døgnenheten et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen, og et s  erskilt ansvar for opptakskommunene: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Lebesby og Gamvik.

Vi gir behandling for vansker slik som:

- Angstlidelser
- Depresjoner
- Personlighetsforstyrrelser
- Psykoser
- Avhengighetsproblematikk

Behandlingsoppholdet er mellom 1 uke til 4 uker, men det gjøres individuelle vurderinger underveis i behandlingsløpet.

Miljøterapien som anvendes inkluderer et kultursensitivt perspektiv.

All behandling tilrettelegges både individuelt og i gruppe med fokus på språk, kultur, fysisk aktivitet og mestring.

Henvisning skjer via lege eller psykolog.

Inpatient Unit - Mental Health

Inpatient Unit- Mental Health provides psychiatric treatment for adults. As a part of SANKS, we have a national responsibility for the S  mi population and a special responsibility the municipalities: Karasjok, Kautokeino, Porsanger, Lebesby and Gamvik.

The unit provides treatment of mental health issues such as:

- Anxiety
- Depression
- Personality disorders
- Psychoses
- Substance abuse disorders

The treatment period is normally between 1-4 weeks, but individual assessments are made during the course of treatment.

The milieu therapy used includes a culture sensitive perspective.

Patients are offered both individual and group therapy with a focus on language, culture, physical activity and coping skills.

Referrals must be obtained from a physician or a psychologist.

*) Du har rett til    velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

DOTKEME- JÏH EVTIEDIMMIEBARKOE

Dotkeme- jïh evtiedimmiebarkoe - DoE

SANKS DoE edtja meatan årrodh evtiedidh jïh gorredidh seammavyörtegs dienesjh psykiske healsoe- jïh jearohkevoeten sisnjelen saemien årroejdie.

Daate dorjesávva viehkine:

- Dotkemasse jïh evtiedimmiebarkose sjiehteladtedh psykiske healsoe- jïh jearohkevoeten sisnjelen saemien årroejdie
- Ööhpehtimmiem/beagkoehtimmiem faalehtidh laavenjostosne dej klinihkeles ektievoetigujmie saemien kultuvregoerkesen bijre nasjonaale jïh gaskenasjonaalet
- Faage- jïh dotkemebyjresigujmie iktedidh jïh laavenjostedh nasjonaale jïh gaskenasjonaale

SANKS 2 millijovnh kråvnah bæjhkohte dotkemasse jïh evtiedimmiebarkose suerkien sisnjelen psykiske healsoe- jïh jearohkevoete saemien årroejdie Nöörjesne.

Forsking- og utviklingsavdeling

SANKS FoU skal være med å utvikle samt sikre likeverdige tjenester innen psykisk helse- og avhengighet til den samiske befolkningen.

Dette gjøres ved å:

- Legge forholdene til rette for forskning og utviklingsarbeid innenfor psykisk helse- og avhengighet til den samiske befolkningen
- Tilby undervisning/formidling i samarbeid med de kliniske enhetene om samisk kulturforståelse nasjonalt og internasjonalt
- Samordne og samarbeide med fag- og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt

SANKS lyser årlig ut 2 millioner kroner til forskning og utviklingsarbeid innen området psykisk helse- og avhengighet for den samiske befolkningen i Norge.

Research and Development

SANKS R&D contribute to developing and ensuring equitable services in mental health and addiction to the Sámi population.

This is done by:

- Facilitate research and developmental work within mental health and addiction to the Sámi population
- Offering teaching / dissemination in collaboration with the clinical units concerning Sámi cultural understanding nationally and internationally
- Coordinate and collaborate with other research units nationally and internationally

Each year, SANKS allocates NOK 2 million to various research and development projects in the field of mental health care and substance abuse among Norway's Sámi population.

SAEMIEN TOELHKEDIENESJE

Saemien toelhkediennesje

Jis datne goh skiemtjije sijhth dov noerhtesaemien gielem nuhtjedh sjierehealsoedienesinde Healsoe Noerhtesne jñh SANKS:sne, toelhkediennesje maahta noerhtesaemien toelhkem faalehtidh daelie gosse dov lea tæjmoe mijjen luvnie.

Daelie toelhkhe utnebe mij lea stieresne Hammerfest skiemtjegåetesne aarkebiejjieh gaskem ts. 08.00-15.00. Toelhkhe maahta aaj maajhtoelhkem ts. 15.00 ræjeste ts. 22.00 raajan maajhtoelhkem faalehtibie noerhtesaemien gielesne. Hielji jñh svihtjije bissiebiejjieh maajhtoelhkem faalehtibie ts. 08.00-22.00.

Gåarede toelhkem elektrovneles dongkedh toelhkediennesjen jñjtse nedtesæjrosne Finnmarkheskiemtjegåetien nedtesæjroen nuelesne. Vielie bievnesh diennesjen bijre lea daesnie www.sanks.no jallh www.finnmarksykehuset.no

Maahtah aaj toelhkem dongkedh mijjen vaeptietellefovnesne +47 468 47 4040 (ts. 08.00-22.00 abpe våhkoen)

Jis toelhke ij vaestedh, dellie sãn giehtelieh toelhkestieh, dah dutnjien ringkieh gosse dej lea astoe.

Hijven jis dijjieh mujhtede latjkoem hiejhtedh jis idie toelhkem daarpesjh.

Mijjen toelhkh sjævehtsvoetediedtem utnieh jñh edtjeh ajve toelhkebarkosne toelhkestidh. Gaskesadth maaje – mijjieh desnie dov gaavhtan.

Samisk tolketjeneste

Dersom du som pasient ønsker å få bruke ditt samiske morsmål i møte med spesialisthelsetjenesten i Helse Nord og SANKS*, kan tolketjenesten i dag tilby nordsamisk tolk når du har time hos oss.

Per i dag har vi tolk som er tilstede på Hammerfest sykehus alle hverdager mellom kl. 08.00 – 15.00. Tolken kan også ta oppdrag som fjerntolk. På hverdager etter kl 15.00 frem til kl 22.00 tilbyr vi fjerntolking på nordsamisk. I helgene og bevegelige helligdager tilbys det fjerntolking fra kl 08.00-22.00

Det er mulig å bestille tolk elektronisk på tolketjenesten egen nettside under Finnmarkssykehuset hjemmeside. For mer informasjon om tjenesten gå inn på www.sanks.no eller www.finnmarksykehuset.no.

Du kan også bestille tolk ved å ringe vår vakttelefon +47 46 84 74 04 (kl. 08.00-22.00 hele uken)

Hvis tolken ikke svarer, er de mest sannsynlig opptatt med tolkeoppdrag, de ringer deg opp når de blir ledig. Det vil være fint om dere husker å avbestille avtalen dersom du ikke har behov for tolk.

Våre tolker har taushetsplikt og de skal kun tolke under tolkeoppdraget. Ta gjerne kontakt – vi er der for deg.

Sami Interpreting Service

If you as a patient want to use Sami language during a consultation at the specialist health service in Helse Nord and SANKS*, we Interpreting Service provide Northern Sami interpreters.

Currently we have interpreter at Hammerfest Hospital (or Finnmark Hospital Trust in Hammerfest) on every weekday 8:00 – 15:00. Interpreter at hospital shall also provide remote interpreting.

In addition, we provide remote interpreting 15:00 – 22:00 on weekdays (after business hour) and 8:00-22:00 on weekends and public holidays.

You can request interpreter online by accessing the webpage of our interpreting service under Finnmark Hospital website. For more information, go to www.sanks.no or www.finnmarksykehuset.no. You can also call our hotline to request interpreters: +47 468 47 404 (8:00-22:00 every day, mon. – sun.)

If interpreters do not answer the phone, they are most likely busy with another interpretation duty. They shall call you thereafter.

Please do not forget to cancel the request if there is no need to use interpreter.

Our interpreters have a duty of confidentiality and interpretation shall be done only when they are on duty. Feel free to get in touch with us – we are here for you.

*) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).

SAEMIEN LIÈREME- JIĦ HAALVEMEJARNGE

Saemien liereme- jĥ haalvemejarnge (LMS)

Saemien liereme- jĥ haalvemejarnge (LMS) lea daajroejarnge skiemtjije- jĥ liĥkefuelhkielierehtæmman. Saemien LMS lea bielie SANKS:ste mij nasjonaale dïedtem åtna saemien årrojï åvteste.

LMS sjïere dïedtem åtna dåastoehtimmietjïelti åvteste: Guovdageaidnu, Kårásjohka, Porsanger, Deatnu jĥ Unjárga.

LMS liereme- jĥ haalvemekuvsjh* faalehte skiemtjijidie jĥ liĥke fuelhkide mej kroniske jĥ guhkies skiemtjelassh, funksjovnegiehpiedimmie, fysiske jĥ psykiske vaejvieh jĥ skiemtjelassh jĥ vaejvieh jĥ skiemtjelassh geeruvevoeten/jearuhkevoeten gaavhtan.

Ulmie liereme- jĥ haalvemekuvsjine lea datne edtjĥ dov vaejvien jallh skiemtjelassen biĥre lieredh, jĥ guktie maahtah aarkebiejjiem haalvedh. Juktie dov geajnoem veeljedh tjoerh daajroem utnedh dovne skiemtjelassen, bæhtjierdimmien, jĥtsh vierhtiej jĥ jarkelimmien biĥre jieledevoetijste.

Gaajhkh lierehtimmiekuvsjĥ edtjeh gieieldh jĥ kulturelle sjehtelsjimmiem utnedh.

Vuesiehtimmie: Tjoerh vuesiehtimmiem dåaktaristie utnedh juktie meatan årrodh mijjen kuvsjine. Maahta dov staeriesdåaktere jallh dåaktere skiemtjegåetesne årrodh mij datnem vuesehte.

Samisk lærings- og mestringssenter

Samisk lærings- og mestringssenter (LMS) er et kunnskapssenter for pasient- og pårørendeopplæring. Samisk LMS er en del av SANKS som har et nasjonalt ansvar for den samiske befolkningen.

LMS har et særskilt ansvar for opptakskommunene: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana og Nesseby.

LMS tilbyr lærings -og mestringkurs* for pasienter og pårørende med kroniske og langvarig sykdom, funksjonsnedsettelse, kroppslige, psykiske, rus/avhengighets lidelser og sykdom.

Målet med lærings- og mestringkurs er at du skal lære om din lidelse eller sykdom og hvordan du kan mestre hverdagen. For å velge din vei må du ha kunnskap både om sykdom, behandling, egne ressurser og endring av levevaner.

Alle opplæringskurs skal være språklig og kulturelt tilrettelagt.

Henvisning: Du må ha henvisning fra lege for å delta på våre kurs. Det kan være din fastlege eller din lege på sykehuset. Henvisningen sendes elektronisk eller per post.

Center for Learning and Mastery in Sami

Center for Learning and Mastery in Sami (Samisk lærings og mestringssenter, LMS) is a knowledge center providing tutorials to patients and family caregivers. Sami LMS is a part of SANKS with a national-level responsibility for the Sami population.

LMS is especially responsible to following municipalities: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana and Nesseby.

LMS provides patients and family caregivers with a series of Learning and Mastery courses on chronic and long-term illness, disability, and physical, mental and substance abuse disorders and illness.

The aim of LMS is that you will learn about your disorders or illness and how you are able to master everyday life. To choose your path, you should have knowledge on your illness, treatments, your own resources and lifestyle changes.

All training courses are language and culture friendly.

Referral: You need to have a doctor's referral to attend LMS courses. Referral can be from GP or the hospital doctor. Referral shall be sent electronically or by mailing address.

**) Du har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes ved. Dersom du har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, kan du velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal gis (Lov om pasient- og brukerrettigheter).*

~~SH~~ A6 KS

TRENGER DU HJELP?

KONTAKT

SANKS FoU, barn og unge
78 96 74 20

SANKS Voksenpsykiatrisk poliklinikk
78 96 74 30

SANKS Døgnetenhet psykisk helse og avhengighet
78 96 74 40

Sámi klinihkka
78 96 74 00

WWW.SANKS.NO

FACEBOOK: SÁNAG / SANKS – Sámi Klinihkka

INSTAGRAM: sanagsanks_samiklinihkka